

มูลนิธิส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น*

อูดร ตันติสุนทร**

ความเป็นมา

เมื่อปี 2518 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ใช้นโยบาย “เงินผัน” เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ชนบท ซึ่งรัฐบาลต่อมาก็ได้เริ่มนำนโยบายนี้ไปใช้ โดยเรียกชื่อเป็นอย่างอื่น เช่น การสร้างงานในชนบท (ทสช), บ้าง การกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคบ้าง

ซึ่งไม่ออกมาเป็นรูปธรรมแต่อย่างใด

เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2526 ผมได้เสนอร่างกฎหมายสภาตำบลร่วมกับท่านคึกฤทธิ์ ปราโมช ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การกระจายความเจริญ

ไปสู่ชนบทนั้น เป็นการ “กระจายอำนาจ” ให้ราษฎรในชนบทรู้จักปกครองตนเองและเน้นออกมาให้เป็น “รูปธรรม” ที่เป็นรูปแบบของ “การปกครองท้องถิ่น” ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ร่างกฎหมายดังกล่าว สภารับหลักการแล้วส่งให้กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาเกือบแล้วเสร็จในวาระสองแล้ว แต่ต้องตกไปเพราะรัฐบาลประกาศยุบสภา

เมื่อผมได้มีโอกาสเป็นผู้แทนราษฎรต่อมาก็ได้พยายามเสนออีก พบว่ามีแรงต่อต้านมากมายและ ส.ส. ไม่เห็นด้วยก็มาก

*บทความนี้เขียนขึ้นเพื่อเป็นการแนะนำมูลนิธิแรกในประเทศไทยที่ดำเนินการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

**ที่ปรึกษาศูนย์ศึกษาการพัฒนาพหุชาติโดย ม.ธ. อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

จวบจนครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2535 ผมได้เสนออีกครั้งหนึ่ง คราวนี้มี ส.ส. จากพรรคอื่นต่างเสนอรวมแล้วถึง 6 ฉบับ แสดงถึงการเรียกร้องจากสมาชิกทั่วมหันแล้ว ร่างกฎหมายสภาตำบลจึงสามารถตลอดออกมาได้อย่างง่ายดาย เมื่อเดือนธันวาคม 2537

แต่ก็ไม่วายมีเรื่องร้ายแรงเกิดขึ้น กล่าวคือ ในร่างกฎหมายนี้ มีถ้อยคำที่เป็นการถกเถียงกันว่าการให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นสมาชิกสภาตำบล หรือสภา อบต. นั้น ขัดกับรัฐธรรมนูญมาตรา 198, 199 หรือไม่เรื่องนี้ใหญ่โตถึงขนาดที่พรรคการเมืองรวมรัฐบาลพรรคหนึ่งจำเป็นต้องถอนตัวออกจากการร่วมรัฐบาล

อย่างไรก็ดี เมื่อครั้งผมเป็นกรรมาธิการวิสามัญในร่างกฎหมายนี้ด้วยผู้หนึ่งนั้น ได้มองเห็นว่าข้าราชการประจำระดับผู้ใหญ่ของกระทรวงมหาดไทยบางท่าน ไม่สู้จะเห็นด้วยในร่างกฎหมายนี้ในหลายประเด็น แต่เมื่อผ่านสภาออกมาบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว ทุกคนก็ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น

โดยที่มองเห็นว่า ภาคเอกชนน่าจะมีส่วนช่วยราชการในเรื่องการปกครองท้องถิ่น โดยสนับสนุนการให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกสภาท้องถิ่นระดับตำบล ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง

จึงได้ร่วมหารือกับอาจารย์ธนินดี เศรษฐบุตร์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจารย์เอนก

เหล่าธรรมทัศน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและเห็นสมควรก่อตั้ง “มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น” ขึ้นโดยขอให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นสถานที่ก่อตั้งมูลนิธิ ซึ่งได้รับอนุญาตจากสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2539

ผลงาน

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเป็นต้นมา มูลนิธิมีผลงานโดยสรุปดังนี้ :-

1. จัดอบรมบรรยายอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภา อบต. ภาคใน 12 จังหวัด จำนวน 24 ครั้ง โดยได้ร่วมมือกับกรมการปกครองและมหาวิทยาลัยรามคำแหง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นต้น

2. ได้จัดพิมพ์วารสาร “ข่าวส่งเสริมสภาตำบลและ อบต.” เป็นรายสองเดือน โดยแจกจ่ายแก่ อบต. ทั่วประเทศ โดยไม่คิดมูลค่า แต่ปัจจุบันได้ขอค่าพิมพ์และค่าจัดส่งบ้าง โดยบอกรับเป็นสมาชิก ปีละ 100 บาท ขณะนี้มี อบต. ทุกจังหวัดเป็นสมาชิกแล้ว แต่ยังไม่สู้จะแพร่หลาย

3. ไปประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการปกครองท้องถิ่น ที่กรุงมะนิลา

4. พากรรณการไปดูงาน Local Government Academy และ Local Government Training Center ที่ฟิลิปปินส์

5. พากรรณการไปดุงาน Local Government ที่ญี่ปุ่น

6. พากรรณการไปดุงาน Local Government ที่มาเลเซีย

7. จัดพิมพ์คู่มือการจัดซื้อจัดจ้าง สำหรับ พนักงาน อบต.

8. ครงค้ให้ผู้หญิงเป็นสมาชิก อบต. ทั่วประเทศซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

9. จัดการอภิปรายเรื่อง “อบจ. และ อบต. ความสัมพันธ์ที่ควรจะเป็น” ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนำข้อสรุปเสนอกระทรวงมหาดไทย

10. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการปกครองท้องถิ่น ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

11. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการปกครองท้องถิ่น ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แผนงานในอนาคต

1. จัดตั้งศูนย์พัฒนาการปกครองท้องถิ่น
2. ร่วมมือกับหน่วยราชการและเอกชนอื่น จัดอบรมวิทยากรเพื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่สมาชิก อบต. และประชาชนที่สนใจ
3. ร่วมกับหน่วยราชการและภาคเอกชน จัดสัมมนาและอภิปรายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ แก่องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.)
4. ร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศเพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปกครอง ท้องถิ่น

